

DUYGU ODAKLI TERAPİ (DOT)

Leslie Greenberg, Phd

Duyguların Dönüştürücü Gücü

Emotional Focus Therapy

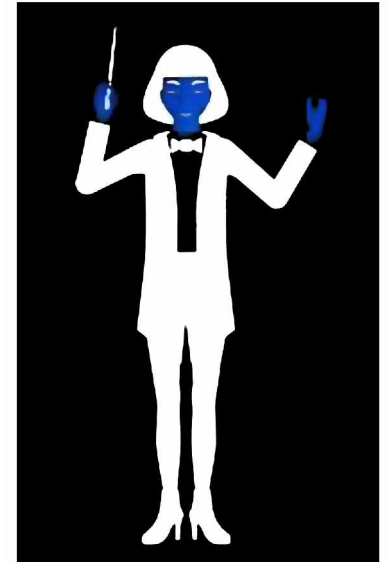

Duygular: Hayatımızın Büyük Şefleri

- **Vicent Van Gogh (1889) kardeşine şöyle yazdı:**
“Küçük duyguların hayatımızın büyük şefleri olduğunu ve bilmeden onlara uyduğumuzu unutmayalım”.

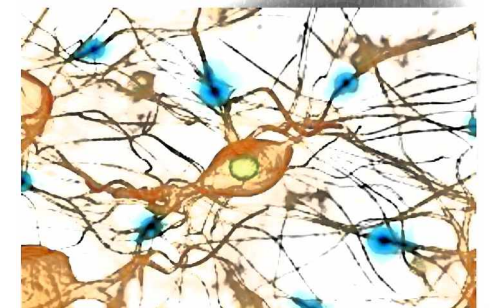
- ☐ **Son yıllarda duygusal işleyişe dair bakış açısı bilişsel perspektiften uyum sağlama perspektifine kaymıştır.**
- ☐ **Büyük oranda son 20 yılda duygulanım nörobilimde erişilen sağlam bulgulara dayanır (Damasio, 2003; Le Doux, 1996)**
- ☐ **Duyguların salt boşaltım işlevi gördüğü veya bilişten sonra geldiği fikri terk edilerek, insan işleyişinin bağımsız ve uyum sağlayıcı bir bileşeni olduğu görülmüştür.**

Duygu Şemalarının Gelişimi

- ☐ Gelişim esnasında, duygusal deneyimler karmaşık duygulanım/biliş ağları biçiminde örgütlenirler ve bu ağlara duygu şemaları adı verilir (Oatley 1992, Greenberg 2002)
- ☐ Duygu şemaları birincil, kişisel, asli anlamın taşıyıcısıdır, yani iyiliğimiz için önemli olan şeyleri otomatik olarak değerlendirirler.

Duyguların Farkında Olmak

- ☐ Duygular, tam olarak biçimlenmemiş halde bilinç dışında oturmaktan ziyade, farklılaşmamış/ayrışmamış biçimlerde bulunurlar, üzerine düşünülmemiş ve söze dökülmemiş olan duysal-motor şemalardan oluşurlar (Lane 2008).
- ☐ Örtük duyguların, bir başka deyişle bedende hissedilen duyumsamaların, belirli duygular olarak bilinç düzeyinde deneyimlenmesi için bu duyumsamaların söze dökülmesi gerekir.

Kendiliğın Diyalektik Yapılanması

Kendiliğin Diyalektik Yapılanması

İfade Edilen Öz-İnançlar + Tasarımlar

Anlatılan Hikaye

Yaşanan Hikaye

**Diyalektik
döngü**

Açıklama

Simgeleme

Deneyimleme

İşleyen Kendilik Örgütlenmesi
(Deneyimin Hissedilen Göndergesi)
(Deneyimlenen Durumlar)

Duygu Şemaları

Algı (Uyaran)

Anlatılar

**Kültür
Dil + Mit**

Seçici Dikkat

Duygu İki Yoldan İşlenir

- ☐ 1) Üst Yol
- ☐ 2) Alt Yol

Duygu İki Yoldan İşlenir

☐ 1) Üst Yol

☐ 2) Alt Yol

Low Road

High Road

İKİLİ İŞLEMLEME

- ☐ Üst yoldan işlemlenen duygular daha yavaştır, bilişten kaynaklanır, kültürel etkilere açıktır, daha üst düzey hedeflerden / planlardan etkilenir.
- ☐ Alt yoldan işleme ise hızlı, otomatik ve bütünseldir, çevreye uyum sağlamamıza yardım eder.

Üst Yoldaki Duyguları Dönüştürmek

- Üst yoldaki duygulardan oluşun işlevsizlik, inançlara ve bilişsel hatalara dayanır; değişim için gereken *'bilişsel değişim ilkeleridir'*, Örneğin beceri öğrenme, psiko-eğitim, hata düzeltme.

Alt Yoldaki Duyguları Dönüştürmek

- ☐ Zaminında uyum sağlayıcı olan artık uyum bozucu olmuşsa, artık iyi bir bilgi kaynağı olmaktan çıkmıştır ve *'duygu değişim ilkeleri'* kullanılarak dönüştürülmesi gerekir.
- ☐ Terapi çalışması sadece bilişsel işleme düzeyinde kalırsa, "alt" yoldaki duygularda kalıcı duygusal değişime yol açmaz.
- ☐ *Alt yoldaki duyguları en iyi değiştiren, karşıt duygulardır.*

Alt Yoldaki Duygular Üzerine Dört Önemli Araştırma Bulgusu

1

- ☐ **Bedende hissedilen duygusal deneyimin farkında olmak, sembolize etmek ve hikayeye dökmek, duygusal uyarılmayı düzenler, dindirir** (*Lieberman, Eisenberger, Crockett ve diğ. 2004, 1995*)

2

- ☐ **Duygu; belleği, düşünceyi, karar vermeyi ve anlatı kurmayı etkiler** (*Bower 19814, Damasio 1999, Forgas 2000*)

Alt Yoldaki Duygular Üzerine Dört Önemli Araştırma Bulgusu

3

- **Duygu duyguyu değiştirir** (*Davidson 2000, Fredrickson, Mancuso, Branigan, & Tugade, 2000*)

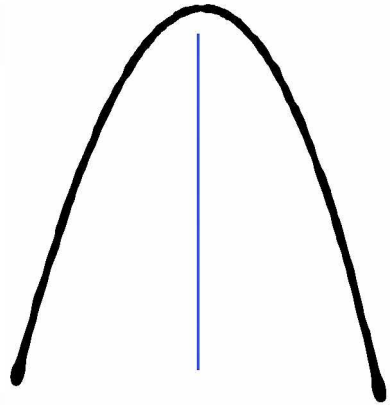
4

- **Yeniden pekiştirme süresince duygu belleği değiştirir** (*Nadel, & Moscovitch, 1997, Nader, Schafe, Le Doux, J.E.2000; Schiller, Monfils, Raio, Johnson, Le Doux et al 2010*)

Duyguyu Dönüştürmek

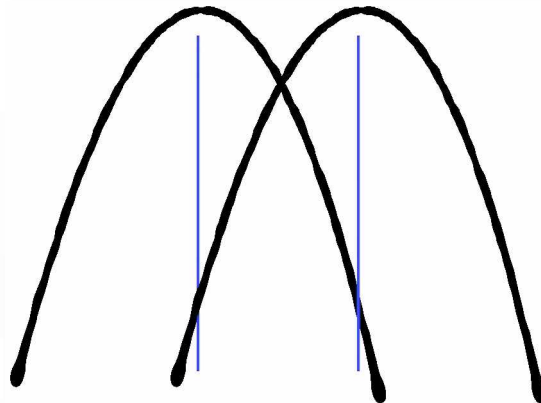
---

1. Katarsis / Tamamlama / Kopma / Alışma / Sönme

*Engellenmiş
Engeli kaldırmak gerek
Akışına bırak
Yükselmek & Ölmek
Akışa bırakmak
Duyarsızlaştırma /
Maruz bırakma*

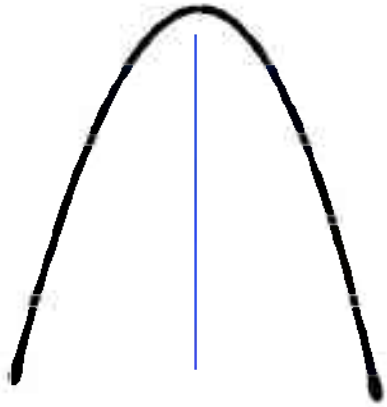
2. Duyguyu Duyguyla Değiştirmek

=

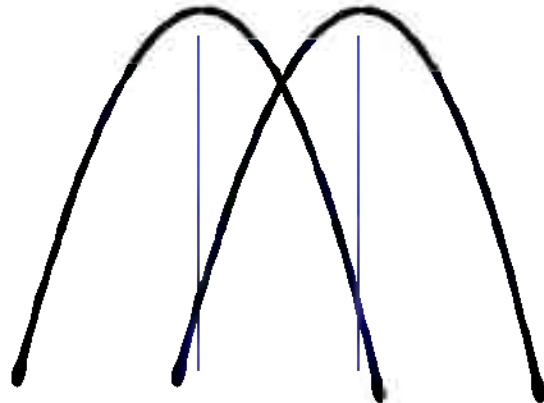
Duyguyu Dönüştürmek

1. Katarsis / Tamamlama / Kopma / Alışma / Sönme

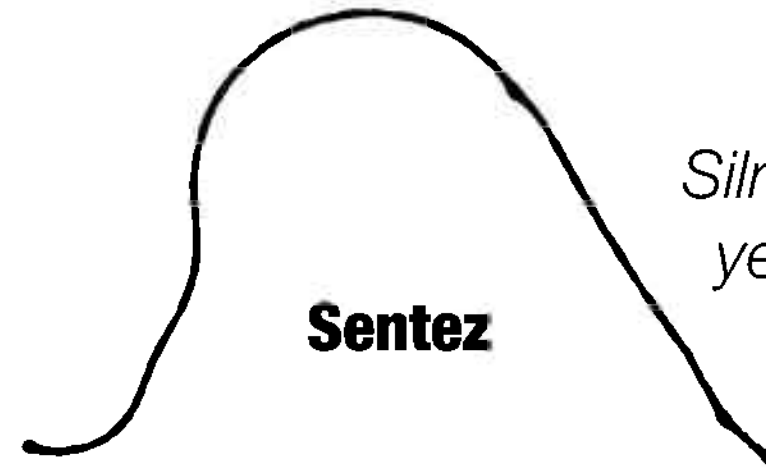

*Engellenmiş
Engeli kaldırmak gerek
Akışına bırak
Yükselmek & Ölmek
Akışa bırakmak
Duyarsızlaştırma /
Maruz bırakma*

2. Duyguyu Duyguyla Değiştirmek

=

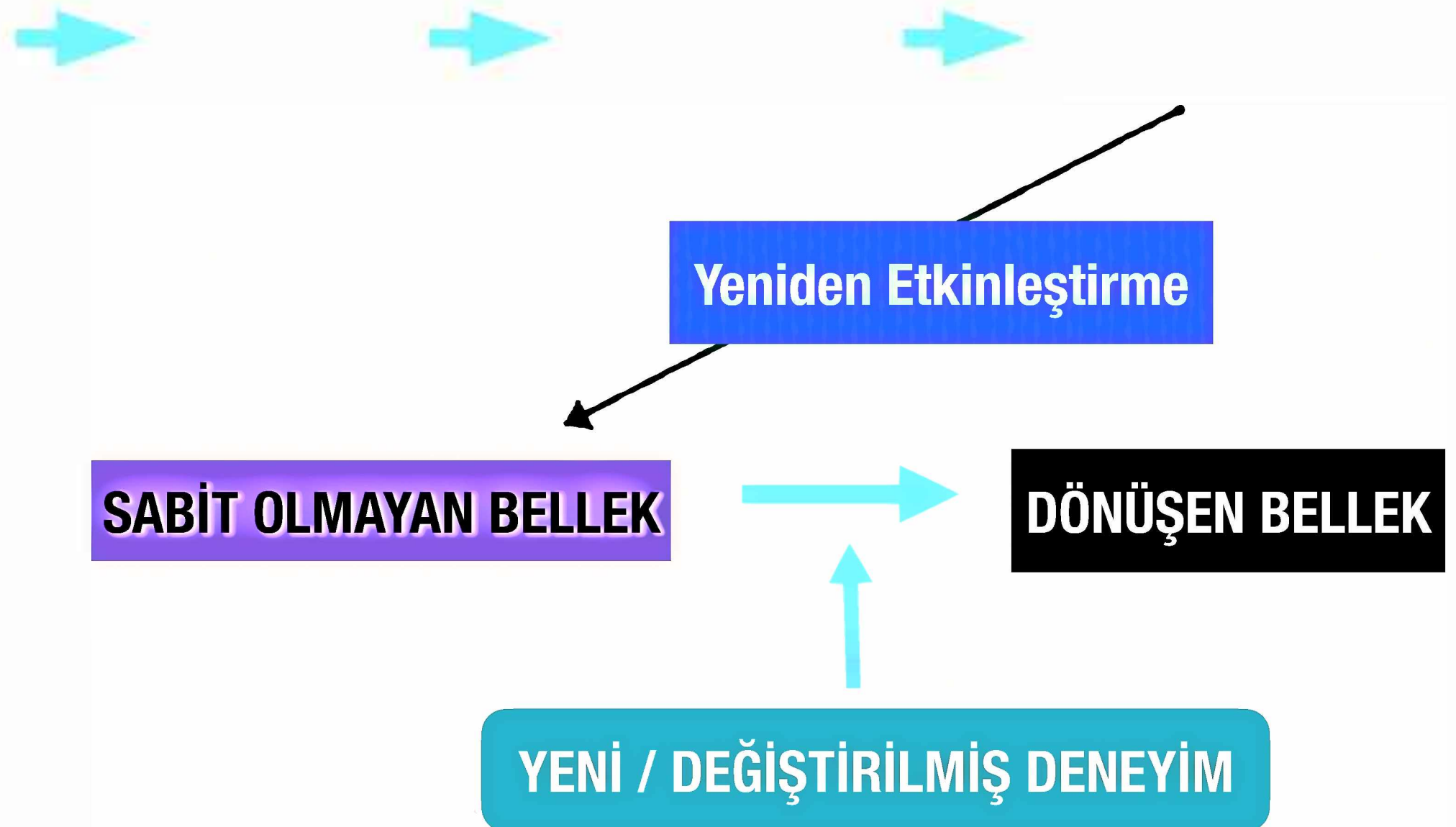

Sentez

*Silmek, geri almak
yenilik yaratmak*

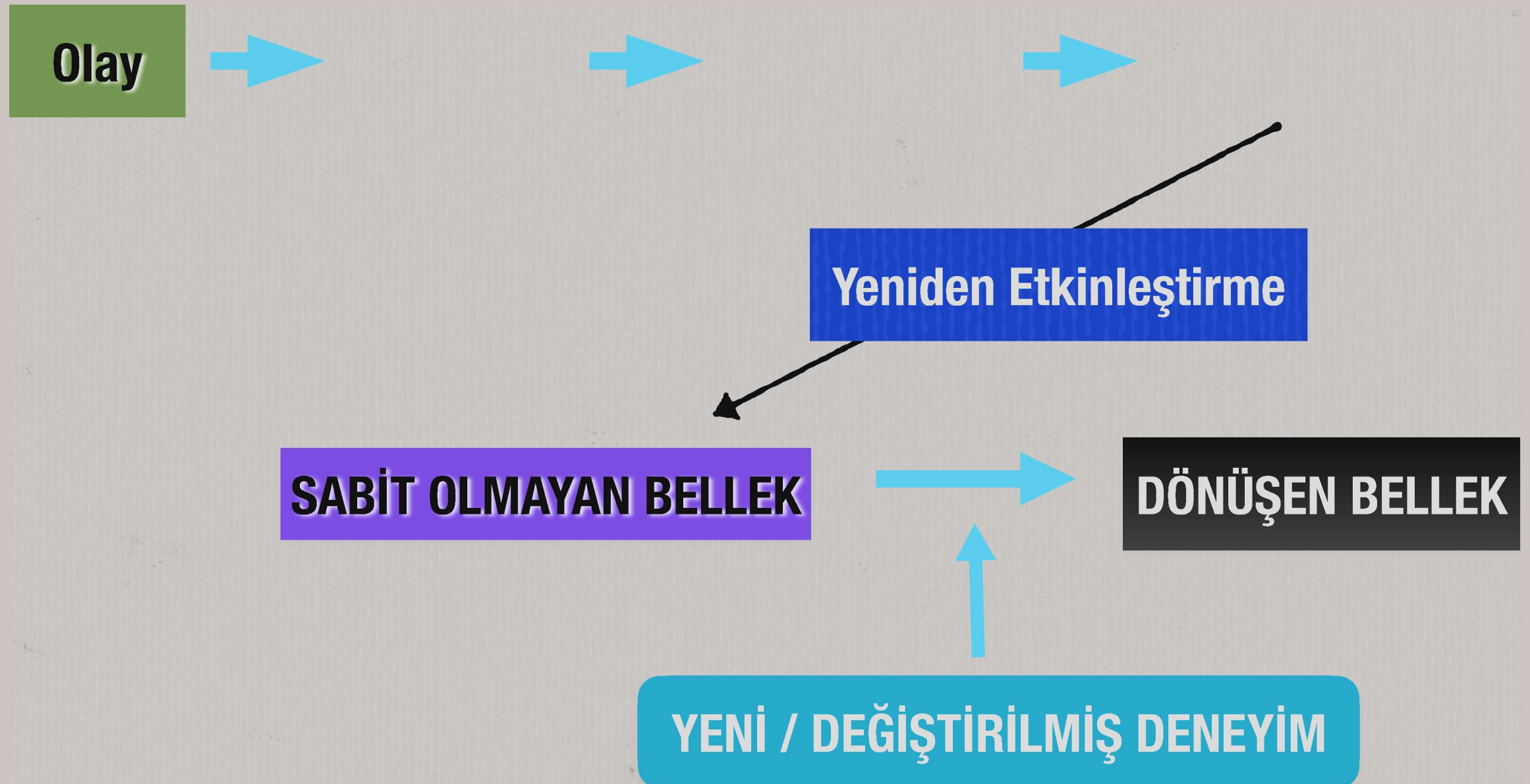
Belleğin İstikrarı

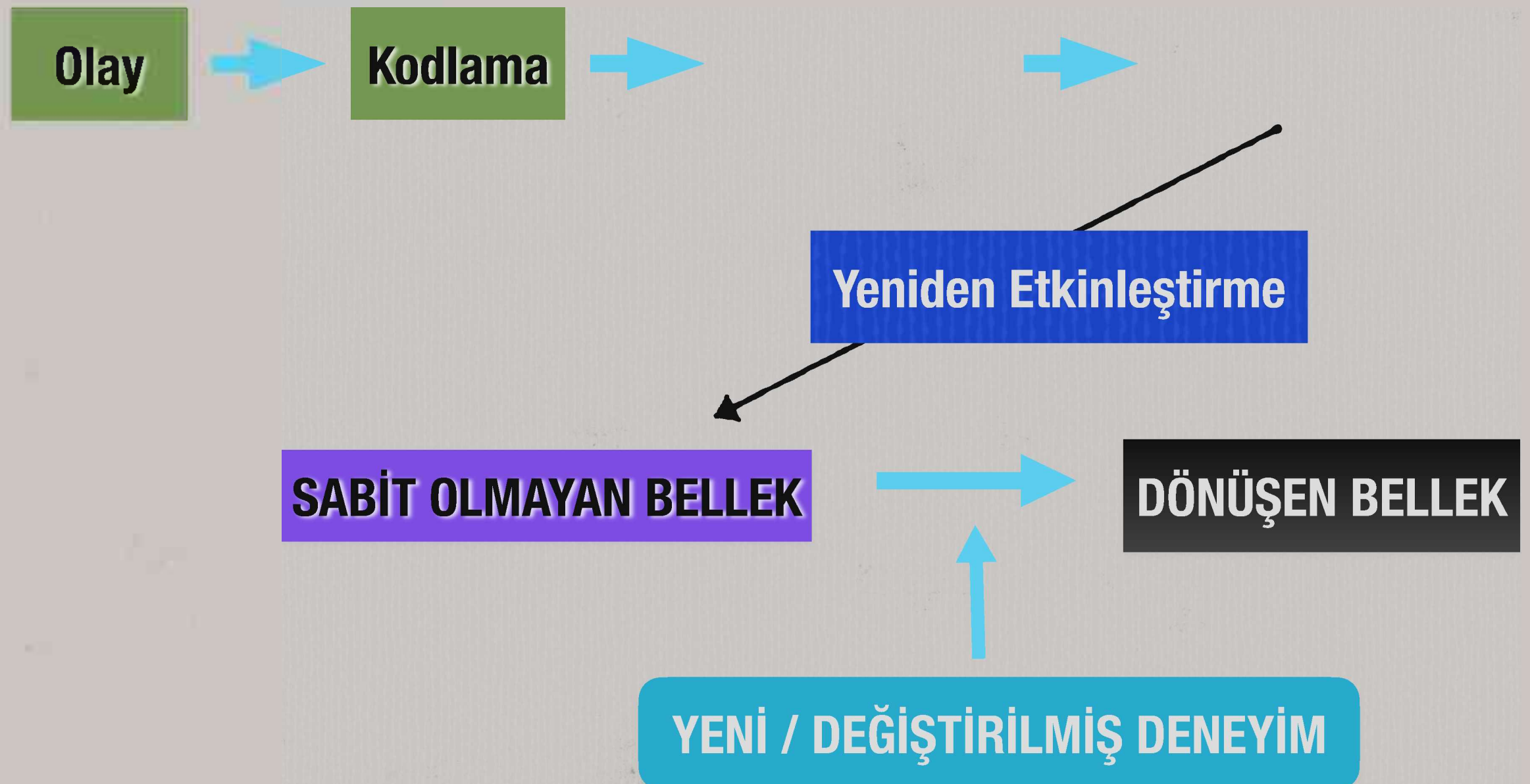
Belleğin İstikrarı

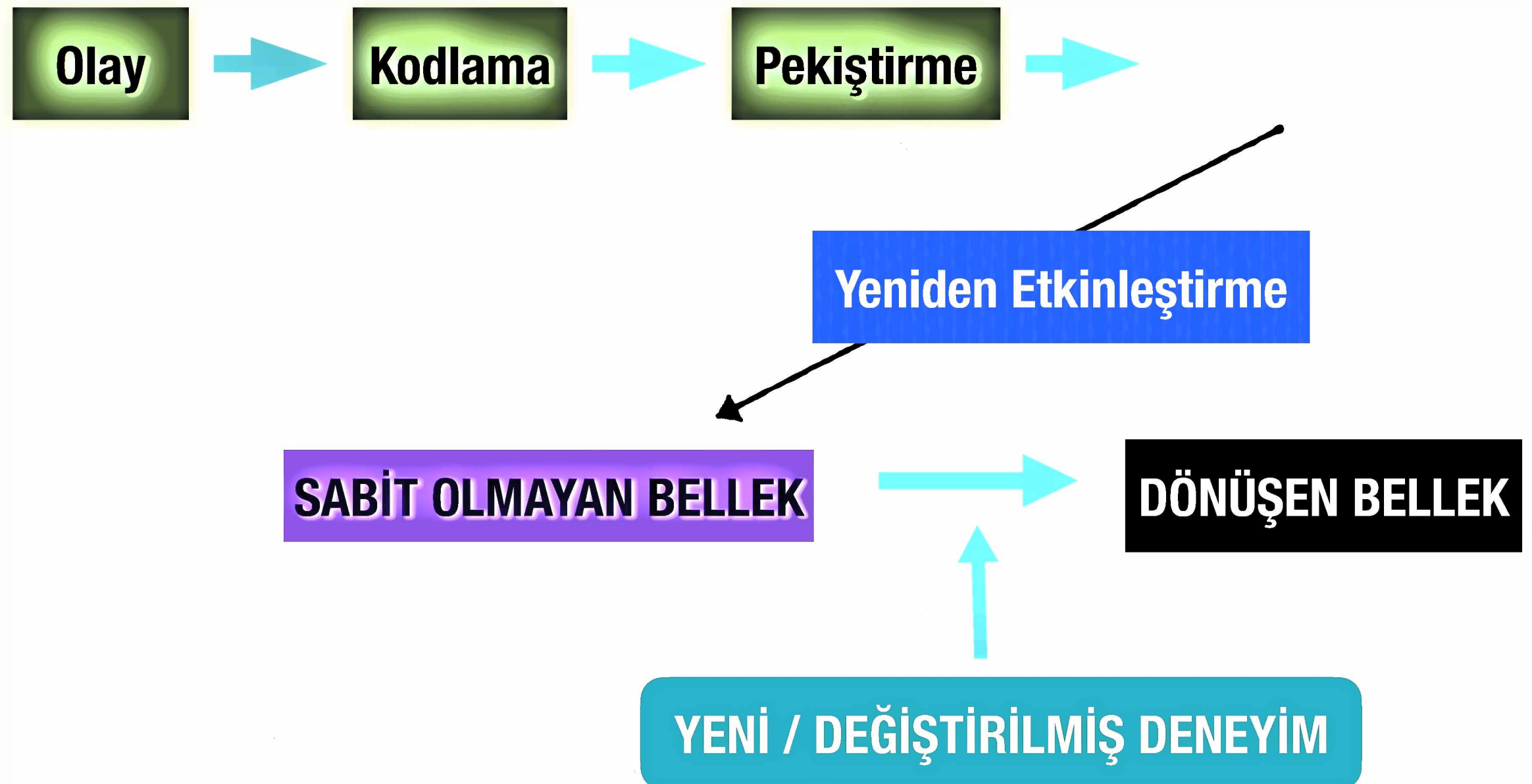
Belleğin İstikrarı

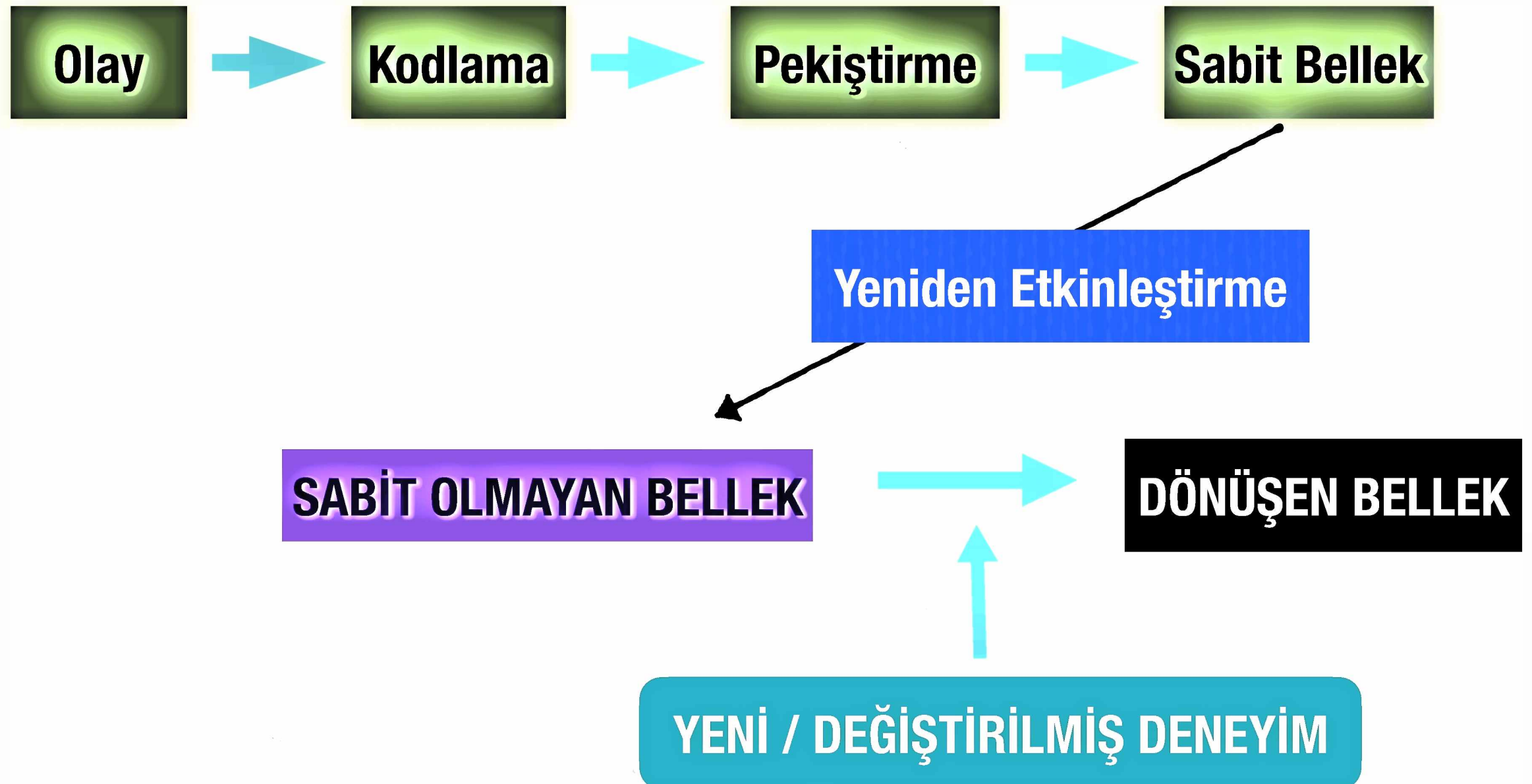
Belleğin İstikrarı

Belleğin İstikrarı

Alt Yoldaki Duygularla Çalışmanın Klinik Adımları

- ☐ **Alt yoldaki duyguların değiştirilebilmesi için etkinleştirilmesi ve farkındalık düzeyinde sembolize edilmesi gerekli.**
- ☐ **Duygu, yeni duygusal deneyim ile değiştirilir,**
- ☐ **Duygu boğucu / Fazla geldiğinde düzenlenmesi gerekir.**

(DOT) Genel Bakış **İlişki Artı Çalışma**

- ☐ Empati okyanusunda çalışma adaları...
- ☐ Peşinden gitme ve yol gösterme bir araya getirilir.
- ☐ Duygu, insan deneyiminin temel verisi ve başlangıç noktası olarak görülür, anlatısal anlamın önemi de kabul edilir,
- ☐ Optimal uyum sağlamada akıl ve duygu, beden ve zihin bütünleştirilir, bedende hissedilen deneyim farkındalıkla sembolize edilerek anlamlandırılır

DOT terapisinin yardımıyla danışan:

Duyguya önce varır

- ☐ 1. duyguya yaklaşır ve farkına varır,
- ☐ 2. duyguyu düzenler, tolere eder, kabul eder ve duyguyu deneyimledikten sonra

Bırakır

- ☐ 3. değişik uyum sağlayıcı duygusal tepkiler oluşturarak uyum bozucu duyguyu dönüştürür,
- ☐ 4. yeni anlatılar inşa eder.

Süreç ve Sonuç Araştırmaları

- ☐ **Terapistin şimdi ve burada mevcut olduğu iyi bir çalışma ittifakı içinde empatik olarak aynı frekansı tutturarak; orta düzeyde uyarılmış duyguların derinden hissedilmesi, üzerine düşünülmesi ve danışanın hikayesine oturtulması terapiden iyi sonuç alınacağına işaret eder.**

Süreçler & Sıralama

- ☐ Terapistin şimdi ve burada mevcut olduğu iyi bir çalışma ittifakı içinde empatik olarak aynı frekansı tutturarak; orta düzeyde uyarılmış duyguların derinden hissedilmesi, verimli bir şekilde işlenmesi, üzerine düşünülmesi ve danışanın hikayesine oturtulması; ikincil duygulardın uyum bozucu birincil duygulara, oradan da uyum sağlayıcı birincil duygulara gidilmesi terapiden iyi sonuç alınacağına işaret eder.

Terapötik Mevcudiyet

(Geller & Greenberg, 2011)

- ☐ **Tamamen o anda olmak;
Fiziksel, duygusal, bilişsel ve manevi olarak bütün kendiliği,
danışan ile meydana gelen etkileşime getirmek,**
- ☐ **1.Kendi bedeni ile temasa olmak,**
- ☐ **2. Danışanın an be an gelişen duygusal deneyimini sözel ve
bedensel dışavurumlarından algılamaya açık olmak,**
- ☐ **3. Empatik ve uyumlu bir şekilde ötekine doğru adım atmak,**
- ☐ **4. Duyguya empatik olarak uyumlanmak.**

Çalışma İttifakı

- ☐ **Bağ; Sıcak, güven dolu**
- ☐ **Hedefler; Üzerinde anlaşarak**
- ☐ **Yapılacak İşler; Alakalı gelenler**

DUYGULANIMA EMPATİK UYUMLANMA

- ☐ Kişinin iç dünyasının deneyime dayalı şekilde anlaşılmasıdır. (Başkanın yaşadığı şeyle duygusal temas kurmak.)
- ☐ Hayali olarak bir başkasının dünyasına girmeyi içerir
- ☐ Başkasının yaşadıklarına;
- ☐ -hislerine,
- ☐ -anlamlarına ,
- ☐ -isteklerine
- ☐ Ve başkasının;
- ☐ -neyi iletebildiğine,
- ☐ -neyi anlayabildiğine,
- ☐ -neye ne zaman ihtiyaç duyduğuna

dair geliştirilen karmaşık bir anlayıştır.

Ötekinin Yüzü

- ☐ Levinas'a göre, ötekinin yüzü davettir, eylem çağrısıdır.
- ☐ Karışımızdakine özne olarak baktığımızda, sözel iletişime bağlamaksızın, bizim olarak karşıımızdakiinin deneyimlerine doğrudan erişimimiz vardır. (Levinas 1969)
- ☐ Yaşayan insanlar olarak hepimizde bulunan bir yatkınlıktır: başkalarıyla doğrudan temas kurma, insanların dışavurumlarından anlamı doğrudan algılama, başkalarının bizden neye ihtiyaç duyduğunu sezgisel olarak kavrama yeteneği.

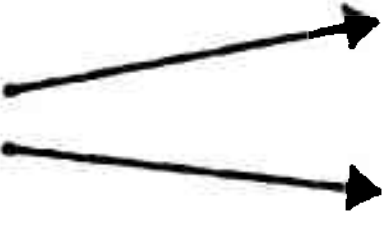
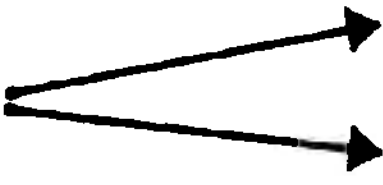
Polivagal Teori: Yüzden Kalbe Bağlantı (*Porges, 2011*)

- ☐ **Vagus sinirinin bir kolu, parasempatik (yatıştırıcı) bir tepki olarak sosyal iletişim ve ilişkilenmeden sorumlu,**
- ☐ **Vagus sinirinin karın kolunun beyin sapındaki kökü ile yüz-kafa kaslarını kontrol eden sinirler arasında iki yönlü iletişim var,**
- ☐ **Ayrıca bağlantılı olduğu iç organları da etkiliyor,**
- ☐ **Yarattığı “yüzden kalbe” bağlantı, ilişki içindeki düzenlemeyi destekliyor.**

Duyguyu Değerlendirme

- ☐ **1. Birincil**
  - Biyolojik olarak uyum sağlayıcı*
  - Uyum bozucu*

- ☐ **2. İkincil**
  - Maskeler*
  - Zırh*

- ☐ **3. Yardımcı / Araçsal** *Bir amaca ulaşmak: Timsah gözyaşı dökmek*

Müdahalelere Rehberlik Eden Temeller

☐ **1) Duyguyu Kabul Etmek**

“İyileştirmen için hissetmen gerek”

“Bir yerden ayrılmak için önce oraya varman gerek”

Müdahalelere Rehberlik Eden Temeller

- ☐ **2) Duyguyu Duyguyla Değiştirmek**
- ☐ **Korku, öfkeyle değişir; utanç, kendine şefkat göstermekle; nefret, sevgiyle,**
- ☐ **Sipnoza “Bir duyguyu ancak karşıtı olan daha güçlü bir duygu dizginleyebilir” (*Etika IV, s. 195*)**

Uyum Bozucu Duygular...

☐ **Üzüntü**

☐ **Korku**

Terkedilmişlikten gelen Üzüntü

Korunamama, Güvensizlik ve tehlikeden gelen Korku

☐ **Utanç**

Değersizlikten gelen utanç

Dönüştürmenin En İyi Yolu, Uyum Sağlayıcı Duygular

- ☐ **Güçlendirici öfke**
- ☐ **Üzüntü/Keder**
- ☐ **Şefkat**

Temel Değişim Süreci

İkincil Sıkıntı

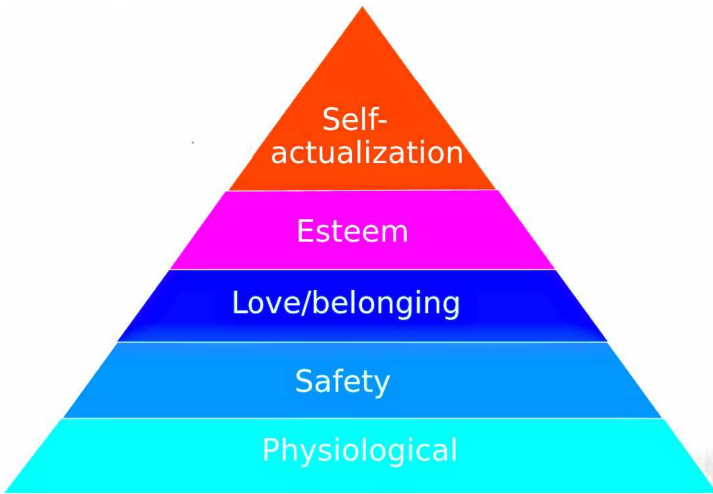
Birincil Uyum Bozucu

İHTİYAÇ

Birincil Uyum Sağlayıcı

*Maslow'un İhtiyaçlar
Hiyerarşisi*

Duygusal Değişimin İlkeleri

Deneylerle desteklenen altı değişim ilkesine dayanır ve farklı müdahalelere yön verir

- ☐ Duyguları Fark Etmek,
- ☐ İfade Etmek,
- ☐ Düzenlemek,
- ☐ Üzerine Düşünmek,
- ☐ Dönüştürmek,
- ☐ Düzeltici Duygusal deneyim. *Yaşamalarına yardım etmek*

Duygu Çalışmasının Bazı Yönleri

Üç Süreç:

- Hisler hakkında konuşmak:

Anlatı

- Hisleri Deneyimlemek:

Şemaları etkileştirmek - duyuşal ve düşünşel

- Hisleri ifade etmek:

Eylem eğilimi - Motor/Uyarılma artar

Odak Noktası

Ötekilere karşı hisler-Kırgın / Kızmış / Korkmuş;

sevilen, değeri verilen, saygı duyulan

Kendi hakkındaki hisler - yetersiz / aşağı / güvensiz, değersiz, seilmeyen;

gururlu, sevilir, değeri

Terapide Yapılacak İşler

Deneyimlememeye Dayalı İşler

İşaret

Sorunlu Tepki

Noktası (*danışanın belli bir duruma anlaşılmaz biçimde aşırı tepki vermesi*)

Net Olmayan His

(*belli belirsiz, dışsal veya soyut*)

Müdahale Süreci

**Sistemik
Çağrışıma Dayalı
Ortaya Çıkarma**

**Deneyime Dayalı
Odaklanma**

Nihai Durum

**Kendini yeni bir
şekilde görme**

*Hissedilen hissi
simgeleştirme*

Canlandırmaya dayalı işler

İşaret

Kendini Değerlendiren Bölme

(danışan kendini suçlar, iki arada kalmıştır)

Kendini Sektaye Uğratan Bölme

(danışanın engellenmiş hisleri, vazgeçmişliği vardır)

Bitmemiş Mesele

(Danışan, önemli ötekine dair süregelen kötü hisler taşıyordur)

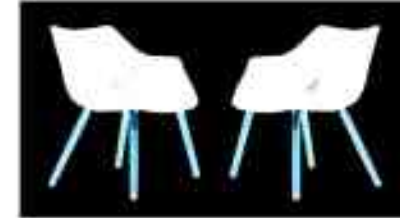

Müdahale Süreci

İki Sandalye Diyalogu

İki Sandalye Diyalogu

Boş Sandalye Çalışması

Nihai Durum

Kendini Kabul Etme *Bütünleşme*

Kendini İfade Etme *Güçlenme*

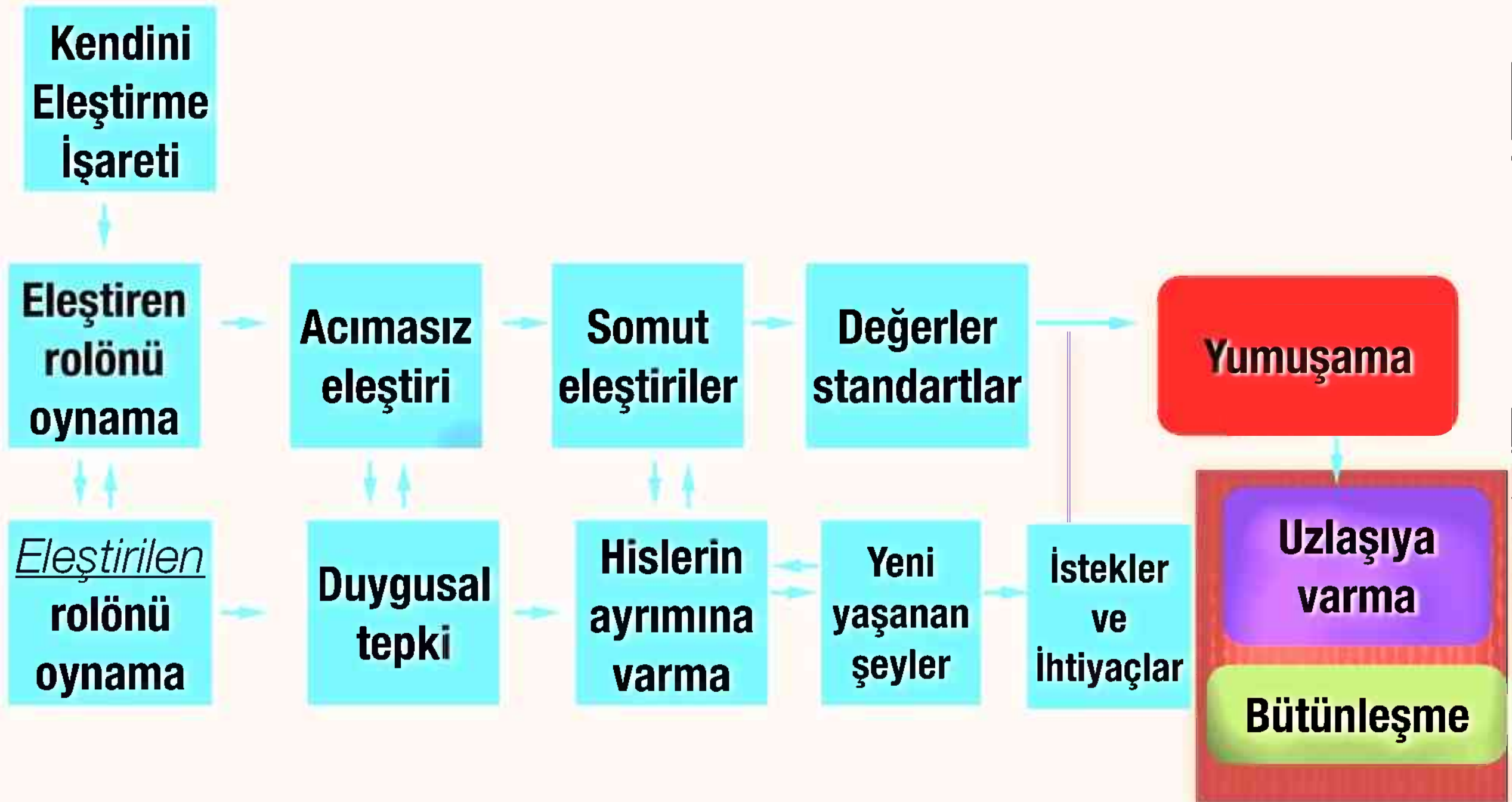
Küskünlüklerin,
karşılanmamış ihtiyaçların
peşini bırakma, kendini
doğrulama, ötekini anlama,
affetme veya sorumlu tutma

Bölme ve İki Sandalye Diyaloğı

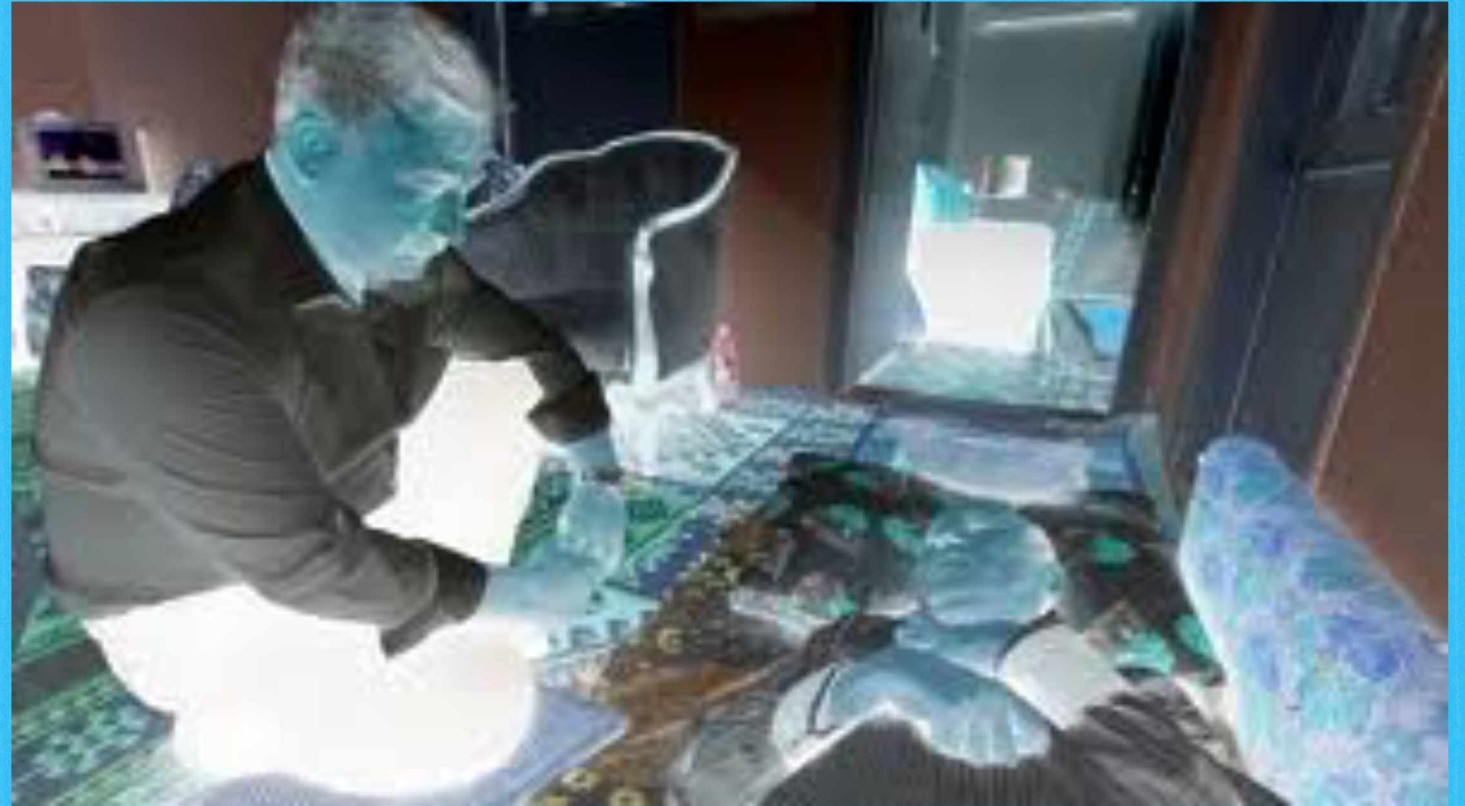

KENDİNİ ELEŞTİRMENİN / KENDİNDE KUSUR BULMANIN ÇÖZÜMLENMESİ MODELİ

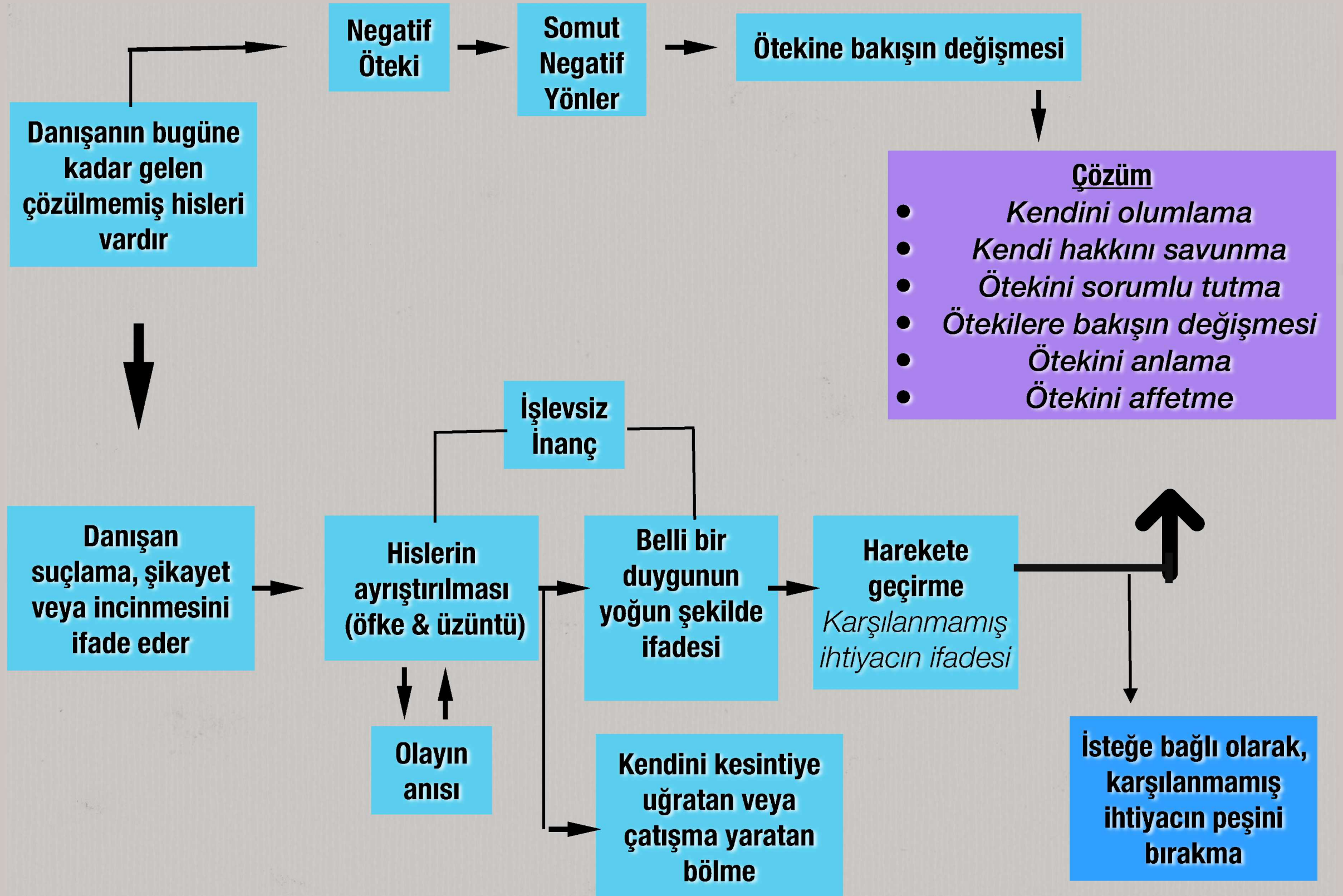

Bitmemiş İşler

BİTMEMİŞ İŞİN ÇÖZÜMLENMESİ

Kaynakça

Leslie Greenberg, Emotional Focus Therapy

Vicent Van Gogh (1889)

Damasio, 2003; Le Doux. 1996)

Oatley 1992, Greenberg 2002)

Lane (2008)

Lieberman, Esenberger, Crockett ve diğ, 2004, 1995)

Bower 1984, Damasio 1999, Forgas 2000)

Davidson 2000, Fredrickson, Mancuso, Branigan, Tugade, 2000)

Nadel, Moscovitch, 1997, Nader, Schafe, Le Doux, J.E,2000; Schiller, Monfilis, Raio, Johnson, Le Doux et al 2010)

Galler-Greenberg, 2011)

Levinas (1969)

Porges, (2011)

Etika IV, (s.195)